

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. I. Quid sit restitutio, & qui tenea[n]tur ad ea[m]?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

Quod tamen timeri posset, si extraordinaria acciperentur, *Laym. Escob. & Less. l. 2. ca. 14. d. 8. num. 48.* Ubi docet quod furta minima famulorum ex comestilibus, quæ claudi non solent, non coalescant, si non ad vendendum, sed comedendum tantum accipiantur.

X. Cum à gravi peccato furtum domesticum non potest excusari, tunc uxor tenetur restituere ex paraphernis, filius ex castrensibus, vel quasi, vel si ea non habet, post mortem patris afferre in divisionem hæreditatis, (si quantitas rei ablata sit valde magna, nec pater restitutionem tacite vel expresse dimiserit.) Famuli verò, si sine magna difficultate restituere non possint, jubeantur compensare officiis & obsequiis extraordinariis, quantum possunt, *Laym. l. 3. tr. 5. part. 3. c. 2.*

CAPUT. II.

DE RESTITUTIONE.

DVBIVM. I.

Quid sit Restitutio, & qui teneantur ad eam.

Resp I. Restitutio est actus justitiæ ad salutem necessarius, necessitate præcepti, quo reparatur damnum proximo illatum per injuriam, ita ut radix restitutionis non sit quævis læsio proximi, v.g. contra charitatem, &c. in quibus non habet jus quod violetur, sed ea tantum, quæ est contra justitiam, in qua proprie injuria infertur, hoc est,

L 2. læditur

læditur aliquod jus proximi, quod is habet in re, vel ad rem, in qua damnum patitur. Quod variis modis fieri potest, v. g. furando, defraudando, destruendo, rem alterius negligenter custodiendo, occidendo, mutilando, detrahendo honorem, convitiando, & similibus.

Resp. II. Ex data responsione patet; teneri ad restitutionem eos, qui intulerunt injuriam damnosam. Hæc autem est duplex, scilicet materialis, ut v. g. cum quis rem alienam destruit, accipit bona sine, vel retinet, id est probabiliter, iudicans id sibi licere, vel esse suam: & formalis, qua quis rem alienam destruit, accipit, vel retinet mala fide, id est, cum sciat, vel scire possit, ac debeat, id sibi non licere, & rem non esse suam, v. *Laym. l. 3. t. 2. c. 1. Less. lib. 2. c. 7. dub. 6. Bon. n. 3. q. 1. p. 6.* Unde resolves,

I. Qui injuriam intulit, ex qua alteri nullum est damnum secutum, ut si adulterium commisit, sine damnificatione alterius, non tenetur in conscientia ad restitutionem, cum hæc sit reparatio damni: potest tamen à iudice cogi ad satisfaciendum pro injuria.

II. Quisquis intulit injuriam damnosam, etiam materiale tantum, tenetur restituere; sed non nisi id, quod ex alterius re adhuc habet, vel quo ex ea factus est ditior.

III. Qui intulit injuriam formalem, sive rem adhuc habeat, sive non, tenetur restituere, & quidem tantum, quantum est damnum secutum. An vero sufficit culpa venialis, controvertunt Authores, & sententia utraque probabilis videtur.

videtur, ac in praxi tuta, saltem quando non commodè potest restituere, vid. Auctores citati & Lav. lib. 3. tr. 2. Less. l. 2. cap. 7. du. 6. n. 27. C. Lugo di 8. sect. 5. n. 56.

DUBIUM II.

An qui cooperantur ad damnum alterius, teneantur ad restitutionem?

Resp. Tenentur omnes illi, qui quòquo modo sunt causa influens. & efficax damni secuti, ac qui ex officio, & obligatione justitiæ obligati cavere damnum, non caverunt. Ita communiter Doctores. Unde concludunt, teneri ad restitutionem comprehensos sequentibus verbis:

Iussio, consilium, consensus palpo, recursus, Participans, mutus, non obstant, non mansuetans.

patet ex sequentibus Casibus.

I. Tenetur ad restitutionem mandans, sive expressè mandet, sive tacitè, dicto nimirum, vel factò, ex quo v. g. famulus colligat, herò gratum fore, si faciat; non autem tenetur, qui ratum tantum habet opus suo nomine factum uti nec mandans, si ante executionem mandatum retractet, idque mandatario innotescat: qui tunc non est vera causa. Mol. Less. l. 2. c. 13. dub. 3. Fill. t. 32. n. 54.

II. Tenetur item consulens, aut precibus ac promissionibus ad damnificationem inducens. Quod si tamen ante executionem consilium suum retractet, & quantum potest contrarium suadeat,